

IV.

(Vooral perspectieven).

Zoals gezegd werd; in de G. S. B. was het uitzicht waarlijk wel ruim genoeg. Het was in menig opzicht een lust, hier te zien leven. Jongens kampen werden ingericht; met andere groepen werd verband gezocht; op de aanraking met de afgestudeerden, ook wel réunisten geheeten, werd prijs gesteld, althans op de daarin vervatte idee; en zelf hoorde ik eens in een vergadering van réunisten van het Studentencorps F. Q. I. de gedachte bepleiten, dat de organisaties van réunisten van de drie studenten-corpora zich ook weer onderling verbinden zouden. Het was typeerend dat de jongeren zelf tot de ouderen kwamen; immers, in de G. S. B. zelf is — naar meegedeeld werd — het plan gerijpt, de réunisten der drie genoemde corpora te verzoeken, zich te organiseren. En daarachter reikte het perspectief dan weer tot de verbintenis van de straks te formeerende réunistenorganisaties voor het uitgesproken doel van onderling contact en gezamenlijke onderhouding van relatie met de G. S. B. Niemand kan ontkenen, dat het uitzicht heel wijd was. En ook wel niemand zal aarzelen uit te spreken, dat het plan in hooge mate aantrekkelijk heeten mocht. Er sprak een sterk verlangen in naar concentratie van krachten; er was een erkenning van de noodzakelijkheid van levend verkeer tusschen oud en jong. Het scheen, dat van hen, die zóó een petitie in den zin hadden van de jongeren bij de ouderen, elk persoonlijk, gelijk ook de gemeenschap van allen tezaam, een begeerlijk en krachtig medicijn voor Rehabeam zou zijn geweest en een effectieve verandering van de in zijn tijd onvermijdelijke versnippering van kracht en verboddeling van het rijk. Had Rehabeam een jongeren-gezelschap, dat de ouderen tegensprak, de ouderen, die — in dit specifieke geval spreekt dat — Salomo, den wijze, hadden gekend en geraadpleegd, — hier scheen bij de jongeren zelf de degelijkste aandachtzaamheid het woord te nemen om tot alle zwakkere Rehabeams te betuigen, dat de raad der ouderen, die Salomo (Kuyper en Bavinck!) gekend hadden, niet te verwerpen was. O ja, er was perspectief en er was eerlijk enthousiasme en er scheen geen sombere profetie op de vlakte ooit te kunnen komen, die, gelijk Alia de Siloniet zijn nieuwe kleed zou mogen scheuren en tot een vreemde zeggen: neem daarvan een behoorlijke portie, want de erfenissen van Salomo's erfenis zullen de stammen, die zich eens om één troon verbonden, tot u voor een deel zien komen. (vgl. 1 Kon. 11). Neen, er was nog geen Jeroheam in 't zicht, men zocht hem ook niet; en wie den naam liever in dit verband niet hooren wil, of meent, dat hij tendentius is, die vergeet niet,

dat Jeroheams eerst, nadat ze invloed krijgen, neigen tot bewuste toespitsing van geschillen. Voordat Rehabeam met zijn jongeren conferereert, is Jeroheam nog een tabula rasa — om zoo te zeggen — en heeft hij zelfs een figuur, dat gunstig afsteekt tegen de vigeerende autoriteiten (vgl. 1 Kon. 11: 33, 38). Hiermee hoop ik alle gevaar van misverstand af te snijden. Ik wil maar zeggen, dat in de dagen, waarin men de grootsche plannen ontwierp, de idealen spankrachtig waren en de wil der jongeren tot de ouden uitging. Perspectief! Oud en jong vereenigd om het gereformeerde vaandel. Alle faculteiten vereenigd om de gereformeerde banier. Wisselwerking der faculteiten. Een opzettelijke worsteling om de gereformeerde geloofswerkelijkheid door intellectueelen niet alleen van verschillende faculteiten, doch ook van onderscheiden kerken. Ruimer kon het perspectief wel niet. De steun der ouden zou voor de jongeren mogen zijn en in hun moeilijkheden hen helpen. En de ouden zelf — de réunisten — zouden het contact dan weer kunnen bewaren met het universitaire leven, om dan het verkeer met de jongeren steeds weer in te richten naar de behoeften van bepaalde plaatsen en tijden. Perspectief genoeg. En als iemand meenen mocht, dat ik hier een reeds geschreven begroting eigenwillig opvol met memorieposten, die ik booselijk of dwarselijk uit mijn hart bedacht heb (hoor: om later goedkoop te kunnen wijzen op het verschil tusschen begroting en werkelijk beheer; dwaas: omdat het lichtkasteelen van te darte verbeelding of Konsequenzmacherei zouden zijn), — dan vergist hij zich: ik put uit officiële gegevens.

Perspectief dus genoeg. Zelfs het internationale besef inspireerde tot de daad. Met den S. D. G.-Bond in Hongarije verkreeg men reeds contact. Ook werd in wijderen zin met buitenlandse organisaties van gereformeerde studenten verbinding gezocht. Wie zich van omvang en intensiteit dier pogingen een indruk vormen wil, leze het verslag van de 5e vergadering van het Algemeen Bestuur:

T. van den Brink kreeg nu het woord om namens de internationale commissie verslag uit te brengen. Ook deze rapporteur had betrekkelijk weinig nieuws te vertellen. De internationale commissie ziet zich voor een zware taak geplaatst, daar het buitengewoon moeilijk blijkt te zijn in contact te komen met de overal verspreide groepen van Geref. studenten. Er circuleert in Zwitserland en Duitschland een brief, waarin inlichtingen verstrekt worden over het Geref. studentenleven in Nederland. Deze brief wordt terugverzocht met inlichtingen over de toestanden in Zwitserland en Duitschland. Het meest geschikt lijkt het der commissie, dat in Fraternitas door buitenlandse studenten artikelen worden gepubliceerd, zooals reeds over Amerika verscheen. Overwogen werd de mogelijkheid van een conferentie der in Nederland studeerende geref. studenten met het buitenland, om zoo tot een doeltreffende werkwijze te komen.

Zonder eenigen twijfel is dit streven, om die verwijderde horizons te bereiken, meer dan een fantastisch pogen, meer ook dan een gehaar van geestelijke overdadigheid, die zou kunnen doen zeggen: we hebben eenmaal contact naar buiten gezocht, en het hoort er zoo bij en het staat nu eenmaal op ons program; daarom zullen we op papier ook tot het eind toe de consequentie van die internationale gemeenschaps-erkenning zoeken. Neen — het is blijkbaar ernst. En als ik denk aan de zeer slappe manier, waarop indertijd wij in Kampen zoo af en toe 'n briefje naar Amerika stuurden of naar Zuid-Afrika, om te vertellen, welke vijf heeren de senaatszetels hadden bekomen, en daarmee uit, — dan zeg ik van harte: hier is wat anders bedoeld; iets beters ook, perspectief!

Maar waar bleef naast het uitzicht het inzicht? En waarom was er wel per-spectieve, maar niet (officieel) intro-specieve en retro-specieve werkzaamheid in de organisatie?

We zeiden het reeds: een positieve, opzettelijke omschrijving van den grondslag waarop men de G. S. B. wilde doen rusten, werd niet gegeven. Er is herhaaldelijk over geredeneerd; waarom we dan ook met het vergeetboekje niet behooven te wapperen om zooveel te zeggen, als: dat daarin wel eens de vraag van zooveel afdoende beantwoording zou kunnen vinden. We mogen veilig constateeren, dat de vraag, in hoeverre er noodzaak was, om den grondslag der G. S. B. te bespreken en in formule te brengen, opzettelijk aan de orde gesteld is. In den eersten oprichtings-tijd mag dan de groote bizonderheid van de tijds-omstandigheden (oorlog, revolutie) en de indruk van het „religieuze noodgevoel“ (gevoel van religieuze nood) gedreven hebben, allereerst naar de praktische, haastige uitbreiding van het gemeenschappelijk werkprogram (tot dien tijd toe te beperkt en te magor bevonden), en den jver geprikkeld hebben, om „niet zooveel te praten, maar in vredesnaam toch wat te doen“ („aanpakken“) roept men gauw in oorlogs- of crisistijd — maar later is wel degelijk de vraag nuchter gesteld: moeten we nu eens niet wat praten? Praten over den grondslag, waarop we bouwen zullen?

Tekenend en illustreend is ook nu weer de vergelijking, die de Openingsrede van het 8e Congres der studenten tusschen heden en verleden, tusschen jeugd- en puberteitsjaren der G. S. B. trekt. Inzake het verleden lezen we:

Tijden en omstandigheden zijn in enkele jaren veranderd en met hen is veel verdwenen van wat aan onze eerste Congressen haar groote bekoring gaf. In 1918 een felbewogen tijd, niet alleen revolutionair, die haar invloed deed gevoelen ook in onze Gereformeerde Studentenwereld. Hoe wij ook over dezen tijd en zijn zeer bijzonder karakter oordeelen, één ding staat vast, slechts in dezen tijd kon onze beweging geboren worden; was deze tijd onbewogen aan ons

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

„Karel ende Elegast“ — 'n geestelijke ridderroman.

II.

Regel 218—272. Karel komt te denken aan Elegast en wenst hem tot gezelschap.

Een van degenen, die hij zo onbillijk had behandeld, was Elegast, en het was speciaal aan hem, dat Karel dacht. Elegast was 'n geducht roofridder, dapper en behendig, doch hij had ook iets blezonders. Dit namelijk, dat hij nooit arme mensen, pelgrims en kooplieden bestal. Doch dat had Karel nooit geteld, er niet de konklusie uit getrokken, dat iemand, die zo met overleg roofde, wel eens niet 'n echte dief kon wezen, zelfs wel 'n zedelijk hoogstaand mens kon zijn — iemand, die wel moest stelen, maar dat stelen, hoe wonderlijk het ook klinken moge, toch nog stelde in dienst van de gerechtigheid.

Vreemd was het wel, maar niet onverklaarbaar, dat Karel zich tot de roofridder, die hij anders zo hevig vervolgdde van uit z'n vorstelijke zekerheid, nu vanuit z'n menselijke hulpeloosheid voelde aange trokken. Hij had, dat God hem Elegast zou doen ontmoeten.

Regel 273—351. Karel en Elegast ontmoeten elkaar. Wat ze van elkaar denken.

Wanneer 'n mens de goddelijke ordinantie overtreedt, door onrechtvaardigheid, of de natuur verkracht door z'n leven te schematiseren, dan wrekt zich dat en zijn niet alleen de mensen tegenover wie hij onrechtvaardig is, het slachtoffer, doch ook hijzelf. Het mes snijdt altijd naar twee kanten.

Karel moest dat ook pijnlijk ervaren. Hij had Elegast in het verderf gestort, doch daarmee zichzelf van 'n trouwe vazal beroofd. Bovendien had hij — we zullen dat later zien — de ridder Eggherie van Egghermonde, z'n zwager, die hem naar het leven stond, in hoge mate bevoorrecht. Uit deze felle antithese zien we, hoe weinig 'n mens eigenlijk vermag. Ondanks z'n goedbedoelde rechtgever was Karel schromelijk onrechtvaardig geweest. We zullen nu zien, hoe door het wondervol ingrijpen Gods in Karel's leven diens rechtsbedeling waarlijk rechtvaardig wordt en z'n leven gespaard.

Karel's gebed werd verhoord. De zwarte ridder, die hij ontmoette, bleek later Elegast te zijn. Voor-

lopig is hun verhouding echter verre van vriendschappelijk. Mensen, die als rechtvaardig vorst en allertrouwst vazal bij elkaar behoorden, staan door Karel's dwaasheid fel-antithetisch tegenover elkaar en er moest heel wat gebeuren, voordat de breuk hersteld was. Karel zag in Elegast de duivel en Elegast zag in Karel 'n spion, die het er om te doen was om hem te belagen. Zo reden twee mensen, die in de schoonste harmonie bij elkaar pasten, elkaar zonder groeten voorbij, de een vervuld met afschuw, de ander met wantrouwen.

Regel 352—448. Het gevecht tusschen Karel en Elegast.

Het kwam zelfs zo ver, dat ze slaags raakten in 'n hevig gevecht, zodat het alle schijn had, dat men hier te doen had met de twee felste vijanden. In het gevecht, dat zeer lang duurde, liepen beiden groot gevaar om te komen. Hoe zal dat Karel later geslagen hebben, dat hij zo z'n trouwste vazal tegen zich in 't harnas had gejaagd — want het gevecht was ten slotte niet anders dan de consequentie van de vrees voor de koning. Bovendien was er kans geweest, dat hij de man had omgebracht, van wie later z'n leven zou blijken af te hangen.

Gelukkig bestuurde God het zo, dat er niemand sneuvelde. Elegast sloeg z'n zwaard stiek op Karel's helm en Karel was te edelmoedig om 'n ongewapend man neer te slaan.

Regel 449—545. Elegast maakt zich bekend.

Op Karel's herhaald aandringen maakte Elegast zich bekend, en onder de verse indruk van het leed, dat hem zo juist opnieuw had getroffen, verhaalde hij van z'n leven en z'n omstandigheden. Zo moest dus de koning uit de mond van Elegast zelf vernemen in welke ellendige omstandigheden en tot welk 'n ridder-ontreud bestaan hij deze trouwe vazal had gebracht.

Regel 546—640. Karel stelt aan Elegast voor bij de koning te gaan stelen.

Zo had God Karel's bede verhoord, zijn verzoeken beloofd en hem opnieuw 'n bewijs van Zijn gunst gegeven. Karel had, dat God hem nu ook bij zou staan.

Om het aan Elegast niet vreemd te laten voorkomen, dat hij aanstonds met 'n roofplan en dat nog wel bij de koning voor de dag zou komen,

wendde hij tegenover Elegast 'n leven van „rücksichtslos“ diefstal voor. Hij tekende zichzelf als 'n dief in hart en nieren, die niets en niemand ontzag. Zulk 'n dief was Elegast echter niet en deze was dan ook hevig verontwaardigd, toen Karel hem voorstelde bij de koning in te breken. Toen zag Karel hoe dwaas hij tegenover deze trouwe vazal had gehandeld, die hem, ondanks zijn onrechtvaardige behandeling en in de ellendigste omstandigheden, van harte was trouw gebleven. En Karel nam zich, dan ook voor, Elegast, indien hij veilig terug mocht keren, in z'n eer en rechten te herstellen.

De middeleeuwse ridderdeugd-bij-uitnemendheid was vorstentrouw. Die deugd werd op volmaakte wijze bij Elegast gevonden en hij had hem ongetuigd bewaard. Legde Elegast's wijze van stelen getuigenis af van zijn zedelijkheid, nu mogen we daarin zien 'n openbaring van zijn volkomen gave zedelijke persoonlijkheid en z'n ideale levenshouding.

Regel 641—675. Elegast stelt voor te stelen bij Eggherie van Egghermonde, waartoe wordt besloten.

Geheel en al de antipode van Elegast was Eggherie, die volgens Elegast de geïnkarneerde boosheid was, 'n boosheid, die daarin culmineerde, dat hij zelfs de koning van leven en eer zou willen beroven. Keerzijde van de vorstentrouw van Elegast was Eggherie's verraad. Elegast zag het dan ook als 'n groot onrecht, dat deze ontrouwe ridder zo zeer door de koning begunstigd was.

Nu werd het duidelijk voor Karel, dat hij niet alleen 'n trouw vazal had verstoten, doch bovendien 'n verrader in hoge mate begunstigd; dat dus zijn rechtsbedeling averechts verkeerd was.

Regel 676—847. De inbraak bij Eggherie van Egghermonde.

In deze passage laat de dichter ons zien, dat Karel, in tegenstelling met Elegast, van inbreken geen verstand had. Het bleek dat Karel voor 'n oebrengen van Gods bevel volkomen afhankelijk was van de man, die hij zo zeer van zich had verwijderd, dat hij op het eigenste moment nog doods bang voor hem was. Daar God dit alles zo bestuurd had, moest Karel er wel de konklusie uit trekken, dat hij verkeerdelijk tegenover Elegast had gehandeld — dat hij eerst dan in Gods weg was, wanneer hij in sympathie tot Elegast leefde.

voort
en zo
ous z
Maar
wordt
gehoud
„of
de o
boren
heft

Hier
tere re
der G.
graad
ditie
werd

Nad
form
aan de
deze p
bewerit
bewust
geref.
grondsl
in deze
aanbre
zeilen
— gek
tot indi
Aanb
bronnel
niet iec
in de t
er aan
aanvatt
vonden
den me
het Co
redene
— waar
forme
ziel ge
leden
voelden
lijdenis

Ik g
volkom
nog we
Want
dat er
de best

Eerst v
dus lid
zich au
Maar e
maatsc
wilden
sische
spijze

Regel
rie's
Toen
uit die
Eggher
om Kai
te bren
Eggher
blijk va
behande
men hi
ruwheid
wereld
tendenti
soondkl
dit feit
zede, d
verdore

Intus
God het
voorkon
dankbar
God l
het mid
tijds on
leven te
dat Ele
geroofd
op het
van z'n
z'n leve
stellen
inzicht
de erke
dit niet
dan ook
uit z'n
hem da
doch de
Pijnlik
vriend
nen. De
koning

Regel
zijn k
geheer
Was
ontdekk
verraad

en, om die
er dan een
gebaar van
anen doen
naar buiten
iet staat nu
llen we op
quentie van
ing zoeken.
ik denk aan
tijd wij in
ar Amerika
tellen, welke
dommen, en
te: hier is
erspectief!

icht het in-
ctieve, maar
etro-spec

opzettelijke
waarop men
d niet ge-
eerd; waar-
ekje niet
zeggen, als:
zooveen af-
vinden. We
g, inhoeverre
der G. S. B.
n, opzettelijk
oprichtings-
van de tijds-
u de indruk
oel van reli-
erst naar de
het gemeen-
d toe te be-
lijver geprik-
aten, maar
aanpakken" (1
tijd) — maar
later gesteld.
Praten over
en zullen?

nu weer de
het 8e Con-
en verleden,
ter G. S. B.

kele jaren ver-
van wat aan-
doring gaf, in
revolutionair,
in onze Gers-
ok over (dizen
oorden, een
onze beweging
rogen aan ons

en van „rück-
e zichzelf als
en niemand
chter niet on-
gd, toen Karel
breken. Toen
deze trouwe-
tanks zijn on-
dellendste on-
gebleven. En
ast, indien hij
en rechten te

uitnemendheid
op volmaakte
hem ongeroep
stelen getuige-
gen we daarin
en gave zede-
enshouding.

voorte ste-
ghermonde.

ast was Egge-
aarde boos-
almineerde, dat
zou willen be-
w van Elegast
het dan ook
uwe ridder zo
s.

d, dat hij niet
a, doch hoven-
ustigd; dat dus
erd was.

ij Eggheric

ons zien, dat
van inbreken
arel voor 'n vol-
afhankelijk was
zich had ver-
ent nog lood-
les zo bestuurt
sie uit trekken
ast had gehan-
weg was, want
leefde.

voorbijgegaan, dan bestond onze beweging thans niet en zouden wij hier vermoedelijk niet bijeen zijn op dit ons achtste Congres.

Maar wat den toestand van later tijd betreft, wordt ons meegedeeld, dat de vraag heeft beziggehouden.

„of onze beweging moest zijn een voortzetting van de oude gedachte, uit berisping en nood geboren, dan wel los van deze omstandigheid beschouwd moest worden“.

Hieruit blijkt dus wel, dat de periode van nuchtere reflectie wel waarlijk gekomen is in het leven der G. S. B. Zelfs is zij zoo sterk op den voorgrond getreden, dat de vraag naar wijze en conditie van het lidmaatschap er door beheerscht werd.

Nadat immers meer dan eens de gedachte van formuleering van een aangenomen grondslag was aan de orde gesteld, en nadat voorstellen, die in deze richting pleitten, waren afgewezen met de bewering, dat de doelstelling (dat ieder zich meer bewust in denken en doen zou richten naar de geref. levens- en wereldbeschouwing) tevens den grondslag liet zien, heeft het verschil van meening in dezen zelfs verandering in de organisatie helpen aanbrengen. Men is — om de moeilijkheid te ontzeilen en tot een voorloopige beslissing te geraken — gekomen van het lidmaatschap als groep (corps) tot individueel lidmaatschap.

Aanleiding hiertoe was, naar mij uit officiële bronnen blijkt, het feit, dat in de drie corpora niet ieder ingenomen was met den gang van zaken in de G. S. B. Er waren er, die te weinig houvast er aan hadden, en die graag positief werk wilden aanvatten op scherp gestelden grondslag. Anderen vonden de G. S. B. wat te pietistisch. Derden voelden meer voor de gezelligheidsvergaderingen van het Corps, dan voor de toch altijd meer serieuze, redeneerende werkzaamheden van de G. S. B. En — waarom het verzwegen? — Niet allen, die gereformeerde heetten, waren bewust en met hart en ziel gereformeerd. Feit is, dat in de corpora wel leden waren, die toch nooit zich geheel en al voelden saamgegroeid met de gereformeerde belijdenis.

Ik ga nu niet de oorzaken van dit (overigens volkomen begrijpelijke) feit na (dat komt straks nog wel). Het feit zelf is alleen te constateeren.

Want men verstaat daardoor te gemakkelijker, dat er studenten waren, die niet veel voelden voor de bestaande regeling van de organisatie der G. S. B. Eerst waren de corpora tot elkaar getreden; wie dus lid van het corps was, die kon zich, en moest zich automatisch ook als lid der G. S. B. aanmerken. Maar er waren er, die over dat „gedwongen lidmaatschap“ zich beklagden. Het corps lostaten wilden ze niet, want het had vele physische en psychische lekkertijen; doch de strenge spijze van de G. S. B. was meer pneumatisch,

en dus kwalijker te verteren; zij moest maar voor de magen blijven, wier magen er tegen konden. Deze, soms ondergrondse, soms ook bovengrondse, anti-G. S. B. strooming (het verzet was soms tegen de G. S. B. zelf, soms alleen tegen het gedwongen lidmaatschap gaande gemaakt) bracht de corpora, die er last van hadden, in moeilijkheid. Enerzijds werd de onderlinge verhouding van de corpsleden er door bezwaard; anderzijds bleek het ideaal der G. S. B. praktisch verbleekt en was van intensieve samenwerking geen sprake meer. Men ondervond het; dat Paulus' woord: „ik jaag er naar“ alleen goed kan worden nagezegd, wanneer en voorzover kan voortgaan: „waartoe ik ook gegrepen ben“.

Om nu uit de moeite te geraken, heeft men niet zich bewust en opzettelijk uitgesproken over zijn grondslag, en dan in de corpora dien grondslag besproken. Dit ware ook een methode geweest. Daarbij had een herinnering aan de leuze van „den hartstocht voor de werkelijkheid“ er toe kunnen leiden, dat niet zoozeer de vraag kwam: wilt gij uit de G. S. B. heengaan?, als wel de logisch voor een gereformeerd corps vooraf te stellen vraag: wilt gij lieden niet uit ONS MIDDEN heengaan? Maar neen — men heeft ook toen zijn heil gezocht, niet in formuleering van grondslag, doch in verandering van organisatie. Reeds was meermalen aanbevolen, de officiële samenwerking der gereformeerde studentencorpora te ontbinden en een speciaal Geref. studentenbond („bond“! maar het werd: „beweging“) te stichten, waarvan ieder, die wilde, persoonlijk voor zichzelf lid kon worden. Lichtzijde in dit plan was: zuivering van toestanden en een afgeperste concessie aan de werkelijkheid, die de zelfcritiek kon leiden tot erkenning, dat de „hartstocht voor de werkelijkheid“ toch van den aanvang af niet zoo groot en hevig geweest was, als men meende. Het toetreden tot zulk een bond zou altijd een bewuste, op eigen keuze berustende daad moeten zijn. Men zou meer weten, welk vleesch men in de wederzijdsche kuipen had. Het ideaal zou meer nabij komen en na de eerste (vrij langdurige) periode van onvruchtbaarheid kon men hopen op een tijd van meer stelselmatigen arbeid van ook aan het doel van de G. S. B. waarlijk toegewijde werkers.

Er waren ook wel bezwaren (we komen er nog op terug) maar — in elk geval was dit een begin van oplossing! Of voor het minst een goedbedoelde poging daartoe. Men kan den gedachtengang wel volgen.

En de teeling is geworpen. Als een soort van compromis is toen aangevaard de regeling van het individueel lidmaatschap. Het behooren tot het corps sloot niet meer in zich de saamhorigheid met de G. S. B. Zoo althans is het in de meerderheid der corpora geworden.

Hiermee was de geschiedenis nog niet uit; zo

'n wonderlike tegenstelling toch — die onkreukbare trouw van de onrechtvaardig behandelde vazal en het laaghartige hatelike verraad van de begunstigde vazal!

Tuis gekomen, riep hij onmiddellijk zijn geheime raad bijeen en men besloot Eggheric in de val te laten lopen.

Regel 1113—1181. Eggheric loopt in de val, doch wil z'n verraad niet bekennen, waarop Elegast wordt opgeroepen tot 'n tweekamp.

Toen Eggheric met zijn mannen gevangen was genomen en loochende, dat hij 'n aanslag op de koning in de zin had, liet de koning Elegast halen, die onmiddellijk bereid was, de pas verkregen kostbare schatten in de steek te laten en het uiterste bewijs af te leggen van vazallentrouw — ja, z'n leven voor de eer van z'n vorst daadwerkelijk in de waagschaal te stellen, was de grootste gunst, die God hem kon bewijzen. Veel meer dan hebzuchtig dief, zien we hier weer, is Elegast ideaal-trouw vazal.

Regel 1182—1267. Elegast geeft z'n getuigenis en aanvaardt het kampgericht met Eggheric.

Elegast sprak het schuldig over Eggheric uit en staafde zijn bewering door de opgevangen bloeddruppels aan de ontstelde raadslieden te tonen. Duidelijk stelde Elegast tegenover Eggheric's beledigingen in het licht, dat hij ridder in ideale zin was, en Eggheric 'n verrader en 'n moordenaar.

Regel 1268—1402. Het kampgericht tussen Elegast en Eggheric.

Elegast, zagen we, was 'n ideale vazal en 'n gave zedelijke persoonlijkheid. Eggheric daarentegen 'n zedelijk laagstaande figuur en 'n ontrouwe vazal. Ter gelegenheid van de voorbereiding van het kampgericht laat de dichter ons zien, wat de eigenlijke oorzaak van die tegenstelling is. Eggheric was 'n vrome ridder, die Gods hulp zocht en Hem om genade smeekte, maar Elegast maakte het kruis teken niet en had niet tot God. Onvoorbereid liep hij in het gevecht. Na 'n langdurige strijd, waarin Elegast zich 'n kloek en hoogst edelmoedig ridder betoonde, sneuvelde Eggheric.

Toen was de koning zeer verheugd en sprak hij de woorden uit, die beschouwd mogen worden als de grondgedachten uit te drukken, die in dit gedicht zijn verwerkt:

bleef nog naverken, vooral in den engeren kring van een der corpora. Maar meer bijzonderheden zijn niet noodig.

Thans leg ik alleen maar vast, dat ook deze reorganisatie nog altijd naliet, scherp den grondslag van samenwerking in de G. S. B. vast te stellen.

En hierin is nu, als ik het wel zie, een leemte. Wil men het woord „gaten“, mij ook goed. Een gapende leemte dan.

Want ik meen, dat de logica, zoowel van feiten als van beginselen en van begeerten, riep en roept en roepen zal om een nadere beginselverklaring. Doch daarover straks.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST.

Kingmans, Toen de Wolken samenpakt.

Onder de vele romans, die de nieuwere literatuur heeft voortgebracht, zijn die, welke een historische stof behandelen, niet zeer talrijk. De historische roman past nu eenmaal niet in het kader der moderne letterkunde. Het sterk-individualistische van haar karakter staat in den weg aan de objectiviteit, die de bewerking van eenig historisch gegeven uiteraard vordert; de brandende belangstelling voor alles wat den mensch van dezen tijd beweegt, laat geen ruimte meer voor een beschouwen van wat in het verre verleden ligt. Voorzover een historische stof in verband staat met de verhoudingen van het heden, mogen ze dan nog aandacht vinden (men denke b.v. aan „De Opstandigen“), de toestanden en gebeurtenissen, die absoluut tot de geschiedenis behooren, die dus geenerlei directe relatie meer hebben met de dingen van den dag, vallen buiten de interessesfeer der moderne romankunst.

Te meer is het daarom te waardeeren, dat de volkslectuur — volkslectuur dan bedoeld in den goeden zin van het woord — wel historische verhalen geeft, wel de aandacht der lezers vraagt voor wat de geschiedenis meedeelt. Enkele weken geleden schreef ik over de betekenis van zoodanige stof (naar aanleiding van Pennings historische boeken) een betoekenis, die in meer dan één opzicht groot is: voor een christelijke volkslectuur, die als zoodanig waarde hebben zal, is deze materie zelfs mee van de beste.

Uit dien hoofde verdient dan ook een nieuwe proeve van dit soort vermelding in deze rubriek van ons blad. Nu Pennings, de volksverteller bij uitnemendheid, is heengegaan en met hem de voorname Auteur onder ons van historische boeken is weggevalen, begroeten we met vreugde elke nieuwe poging, indien die ten minste goed is, om in dit genre iets te geven.

Het is daarom, dat ik in dit artikel wijs op het kortgeleden verschenen boek van Hugo King-

1397 Ghewarich God, ghi sijt hierboven.
Met rechte maghie u loven,
Die mi soe menighe ere doet.
Die u dienen, si sijn vroet.
Ghi moghet helpen ende beraden

1402 Alle die an u soeken ghenaden.

De koning zag in dit alles Gods hand en zijn geloofstrouw beloofd.

Regel 1403—1414. Eggheric en zijn aanhangers te schande gemaakte Elegast in ere hersteld.

Hier is 'n felle antithese. De goddeloze Eggheric, hoe dapper ridder ook en hoe ook begunstigd door het lot, werd van alles niets, doch de vrome ridder Elegast, die op God vertrouwde, werd in z'n eer en goederen hersteld en beloofd met Eggheric's vrouw.

Het is deze felle antithese, veraanschouwelikt in de levensgang van de bijfiguren Elegast en Eggheric, die ons zuiver licht doet vallen op de tendenz van het nachtelijk gebeuren met Karel.

Elegast en Eggheric zijn zuivere en sterk sprekende typen — Elegast is 'n lichtende, Eggheric 'n donkere figuur. In Elegast is het vrome ridder-type belichaamd en Eggheric is de goddeloze boosheid zelve.

Heel anders Karel. Hij was in z'n rechtszijver 'n zedelijk-hoogstaand mens, doch in z'n usurpatie toch ook weer gebrekkig-menselijk en onrechtvaardig. We zagen, hoe door z'n ganse persoon in konflikt te brengen met en zichzelf te verloochenen voor het Godsbevel de christelijke vroomheid van Karel tot z'n hoogste spanning was gebracht. De goddeloze Eggheric ging onder, de vrome Elegast kwam tot eer. Doch hierin zien we ook het uiteindelijke resultaat van Karel's vroomheid: Gods goedgunstige beloning van zijn geloofsdaad. Dank zij de geboortzaamheid aan Gods bevel was zijn leven gespaard geworden, was hij tot het inzicht van z'n fout als heerser gekomen, had hij 'n trouw vazal gevonden en 'n verraderlike vazal verloren en werd hij in staat gesteld z'n rechtsbedeling aan het ideaal te doen beantwoorden, door de staat van Elegast en van Eggheric aan hun beider toestand te doen beantwoorden. Inderdaad: God had door dat wonderlike bevel hem in meer dan één opzicht in het aanzien der mensen doen stijgen.

Zaandam.

T. SCHUYT.